

The Effectiveness of Eclectic Parenting on Affective Capital and Parent-Child Relationships of Mothers of Children with Oppositional Defiant

1. Fatemeh Khaghani : PhD Student in Psychology, Department of Psychology, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran
2. Mohsen Golparvar *: Professor, Department of Psychology, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran
2. Zahra Yousefi : Associate Professor, Department of Psychology, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran
- *Corresponding Author's Email: mgolparvar@iau.ac.ir

Received: 2025-05-14

Revised: 2025-08-16

Accepted: 2025-08-28

Published: 2025-09-11

Abstract

Introduction and Aim: Children's oppositional defiant can cause a decline in affective capital and parent-child relationships of mothers. Therefore, the aim of this study was determine the effectiveness of eclectic parenting on affective capital and parent-child relationships of mothers of children with oppositional defiant.

Methodology: The present study was a quasi-experimental with a pre-test, post-test, and follow-up design with a control group. The research population was all mothers of children with oppositional defiant (along with their children) referred to three child counseling and psychotherapy centers of Isfahan city in the autumn season of 2024 year. From among the members of the population, 40 mothers and children were selected using a available sampling method and randomly assigned into two equal groups. The experimental group trained 9 sessions of 75 to 95 minutes with the eclectic parenting method, and the control group did not receive training. Data were collected using the Affective Capital Questionnaire (Golparvar, 2016) and Parent-Child Relationship Scale (Pianta, 1992) and analyzed using analysis of variance with repeated measures and Bonferroni post hoc test in SPSS-26 software.

Findings: The results of analysis of variance with repeated measures showed that eclectic parenting in compared to the control group significantly increased affective capital ($P < 0.001$), but had no significant effect on parent-child relationships ($P > 0.05$). Also, the results of the Bonferroni post hoc test showed that the amount of affective capital and parent-child relationships increased significantly from the pre-test to the post-test and follow-up stages and from the post-test to the follow-up stage ($P < 0.001$).

Conclusion: According to the findings of this study, the eclectic parenting method can be used as an effective method alongside other educational methods to improve the affective capital of mothers of children with oppositional defiant.

Keywords: Eclectic Parenting, Affective Capital, Parent-Child Relationships, Mothers, Children, Oppositional Defiant.

How to Cite: Khaghani, F., Golparvar, M., & Yousefi, Z. (2025). The Effectiveness of Eclectic Parenting on Affective Capital and Parent-Child Relationships of Mothers of Children with Oppositional Defiant. *Psychology of Motivation, Behavior, and Health*, 3(2), 1-13.

Copyright: © 2025 by the authors. Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Extended Abstract

Introduction and Aim

One of the common disorders of childhood and adolescence is oppositional defiant disorder, which is a common reason for referral to counseling clinics and psychological services. This disorder, as a set of disruptive behavioral disorders, usually appears before the age of 8 and must last at least six months (Lopez et al., 2024). The most important characteristics of this disorder include stubbornness and deliberate disobedience to the instructions of parents and other adults, and there is a clear pattern of hostile and oppositional behaviors towards authority figures that are not appropriate for the child's developmental level (Kaur et al., 2022). Children with oppositional defiant disorder have poor social, cognitive, and emotional skills, are impaired in executive functions (attention, planning, organization, etc.), and have a high incidence of abnormal behaviors (Jungersen & Lonigan, 2024).

Children's oppositional defiant can cause a decrease in mothers' affective capital. Affective capital is a set of resources for personal, social, psychological and individual development to increase potential and energy (Yang et al., 2022). This capital represents a sense of happy, enthusiasm, joy and positive internal emotional energy that can be directed and transformed, which has a high impact on improving individual behavior (Eyel & Durmaz, 2019). Affective capital is a construct in terms of nature and content that creates the necessary platform for increasing engagement and efficient interaction with the social environment, increasing capacity and skill and behavioral capabilities, and improving conditions related to health, quiet and well-being (Nordquist & Blix, 2022).

Also, children's oppositional defiant can cause a decline in parent-child relationships (Zhou et al., 2024). The parent-child relationship is a strong and important emotional bond between parent and child, and the quality of this relationship plays an effective role in the growth and development of children's abilities and the flourishing of their talents (Komanchuk et al., 2023). The parent-child relationship has a profound impact on health, well-being, and quality of life, and it affects children's social, cognitive, and emotional development. The more friendly and intimate this relationship is, the greater the level of love and security in children and the lower the incidence of psychological and behavioral problems in children (Fowler et al., 2022).

It seems that one of the methods of improving the characteristics of mothers of children with oppositional defiant is the eclectic parenting method. Parenting refers to a set of behaviors and practical and executive plans of parents to develop, nurture, and guide children towards achieving individual, family, and social adequacy (Bailey et al., 2024). There is a wide range of parenting styles, including mindfulness-based parenting (Kargari Sisi, 2024), democratic parenting (Motaghian et al., 2024), combined parenting management and mindfulness (Kosari et al., 2023), positive parenting (Tork Ladani & Aghababaei, 2022), parenting behavior management training and cognitive and behavioral therapy for parents (Beshkoufeh et al., 2022), parenting style modification training based on parent-child interaction (Malekzadeh et al., 2021), and parental management training (Aeini & Haji Alizadeh, 2020), and the present study attempts to examine and test a new method of it called eclectic parenting.

Eclectic parenting is a parenting approach which parents do not use a specific parenting style such as authoritative, authoritarian, permissive, or indifferent, but rather combine the best and most effective solutions from each parenting style and use the appropriate and desirable parenting for each situation (Broning & Brandt, 2022). Parents with an eclectic parenting style emphasize and focus on active listening, free expression of feelings, and constructive dialogue and interaction between family members so that each child can adapt to the family and social environment according to their own characteristics and demonstrate desirable and adaptive behaviors (Reiss et al., 2022).

Children's oppositional defiant can cause a decline in affective capital and parent-child relationships of mothers. Therefore, the aim of this study was determine the effectiveness of eclectic parenting on affective capital and parent-child relationships of mothers of children with oppositional defiant.

Methodology

The present study was a quasi-experimental with a pre-test, post-test, and follow-up design with a control group. The research population was all mothers of children with oppositional defiant (along with their children) referred to three child counseling and psychotherapy centers of Isfahan city in the autumn season of 2024 year. From among the members of the population, 40 mothers and children were selected using a available sampling method and randomly assigned into two equal groups.

Inclusion criteria included obtaining written consent from mothers, diagnosis of oppositional defiant disorder in children through a diagnostic interview according to the criteria of the fifth revised edition of the American Psychological Association's Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, willingness to participate in the study, acceptance and adherence to the principles and rules of group education, absence of chronic psychological disorders, and absence from concurrent treatments and education. Exclusion criteria included withdrawal from further cooperation and absence from two or more sessions.

The experimental group trained 9 sessions of 75 to 95 minutes with the eclectic parenting method, and the control group did not receive training. Data were collected using the Affective Capital Questionnaire (Golparvar, 2016) and Parent-Child Relationship Scale (Pianta, 1992) and analyzed using analysis of variance with repeated measures and Bonferroni post hoc test in SPSS-26 software.

Findings

The results of Chi-square test showed that there was no significant difference between the eclectic and control parenting groups in terms of maternal age, maternal education, children's age, and number of children ($P>0.05$).

The results of analysis of variance with repeated measures showed that eclectic parenting in compared to the control group significantly increased affective capital ($P<0.001$), but had no significant effect on parent-child relationships ($P>0.05$).

Also, the results of the Bonferroni post hoc test showed that the amount of affective capital and parent-child relationships increased significantly from the pre-test to the post-test and follow-up stages and from the post-test to the follow-up stage ($P<0.001$).

Discussion and Conclusion

According to the findings of this study, namely the effectiveness of eclectic parenting on increasing affective capital, the eclectic parenting method can be used as an effective method alongside other educational methods to improve the affective capital of mothers of children with oppositional defiant. As a result, considering the role that affective capital plays in promoting the capabilities related to the health and well-being of mothers of children with oppositional defiant, it is suggested that this intervention method be used as an effective strategy to promote the emotional and psychological capacity of mothers of vulnerable groups in psychological counseling and treatment centers.

اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر سرمایه عاطفی و روابط والد- کودک مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای

۱. فاطمه خاقانی[✉]: دانشجوی دکتری، گروه روان‌شناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

۲. محسن گل‌پرور[✉]: استاد، گروه روان‌شناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

۳. زهرا یوسفی[✉]: دانشیار، گروه روان‌شناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: mgolparvar@iau.ac.ir

انتشار: ۱۴۰۴/۰۶/۲۰

پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۶

بازنگری: ۱۴۰۴/۰۵/۲۵

دریافت: ۱۴۰۴/۰۲/۲۴

چکیده

مقدمه و هدف: نافرمانی مقابله‌ای کودکان می‌تواند سبب افت سرمایه عاطفی و روابط والد- کودک مادران شود. بنابراین، هدف این مطالعه تعیین اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر سرمایه عاطفی و روابط والد- کودک مادران دارای نافرمانی مقابله‌ای بود.

روش‌شناسی: مطالعه حاضر نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری با گروه کنترل بود. جامعه پژوهش همه مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای (به همراه کودکان آنها) مراجعه‌کننده به سه مراکز مشاوره و روان‌درمانی کودک شهر اصفهان در فصل پاییز سال ۱۴۰۳ بودند. از میان اعضای جامعه، تعداد ۴۰ مادر و کودک با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به صورت تصادفی در دو گروه مساوی جایگزین شدند. گروه آزمایش ۹ جلسه ۷۵ تا ۹۵ دقیقه‌ای با روش فرزندپروری التقاطی آموزش دید و گروه کنترل آموزشی دریافت نکرد. داده‌ها با پرسشنامه سرمایه عاطفی (گل‌پرور، ۱۳۹۵) و مقیاس روابط والد- کودک (پیناتا، ۱۹۹۲) گردآوری و با روش‌های تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر و آزمون تعقیبی بونفرونی در نرم‌افزار SPSS-26 تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر نشان داد که فرزندپروری التقاطی در مقایسه با گروه کنترل باعث افزایش معنادار سرمایه عاطفی شد ($P < 0/001$)، اما اثر معناداری بر روابط والد- کودک نداشت ($P > 0/05$). همچنین، نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی نشان داد که میزان سرمایه عاطفی و روابط والد- کودک از مرحله پیش‌آزمون به مراحل پس‌آزمون و پیگیری و از مرحله پس‌آزمون به مرحله پیگیری افزایش معناداری یافته است ($P < 0/001$).

نتیجه‌گیری: طبق یافته‌های این مطالعه، روش فرزندپروری التقاطی می‌تواند به‌عنوان یک روش موثر در کنار سایر روش‌های آموزشی برای بهبود سرمایه عاطفی مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای مورد استفاده قرار گیرد.

کلیدواژه‌گان: فرزندپروری التقاطی، سرمایه عاطفی، روابط والد- کودک، مادران، کودکان، نافرمانی مقابله‌ای.

مجاز و حق نشر: © ۱۴۰۴ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY-NC 4.0) صورت گرفته است.

نحوه استناددهی: خاقانی، فاطمه؛ گل‌پرور، محسن و یوسفی، زهرا. (۱۴۰۴). اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر سرمایه عاطفی و روابط والد- کودک مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای. *روان‌شناسی انگیزش، رفتار و سلامت*، ۳(۲)، ۱-۱۳.

مقدمه

یکی از اختلالات رایج دوران کودکی و نوجوانی اختلال نافرمانی مقابله‌ای است که از علل رایج ارجاع آنان به کلینیک‌های مشاوره و خدمات روان‌شناختی می‌باشد. این اختلال به‌عنوان مجموعه‌ای از اختلالات رفتاری مخرب به‌طور معمول قبل از ۸ سالگی بروز می‌کند و حداقل باید شش ماه دوام داشته باشد (Lopez et al., 2024). نافرمانی مقابله‌ای نوعی اختلال روان‌شناختی است که میزان شیوع آن یک تا یازده درصد در کودکان پیش‌دبستانی و اوایل دبستان است و این اختلال قبل از نوجوانی بروز می‌کند (Sharifi Esfahani et al., 2020). مهم‌ترین مشخصه‌های این اختلال شامل لج‌بازی و عدم تبعیت عمدی از دستورهای والدین و دیگر بزرگسالان می‌باشد و در آن الگوی بارزی از رفتارهای خصومت‌آمیز و مخالف‌جویانه در برابر مراجع قدرت وجود دارد که با سطح رشد و تحولی کودک متناسب نیست و باعث افت عملکرد تحصیلی و اجتماعی می‌شود (Kaur et al., 2022). کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای دارای مهارت‌های اجتماعی، شناختی و عاطفی ضعیفی هستند، دچار نقص و نارسایی در عملکردهای اجرایی (توجه، برنامه‌ریزی، سازماندهی و غیره) می‌باشند و میزان بروز رفتارهای ناهنجار در آنان زیاد است (Jungersen & Lonigan, 2024).

نافرمانی مقابله‌ای کودکان می‌تواند سبب افت سرمایه عاطفی مادران شود. سرمایه عاطفی مجموعه‌ای از منابع در راستای توسعه فردی، اجتماعی، روان‌شناختی و فردی برای افزایش پتانسیل و انرژی می‌باشد (Yang et al., 2022). این سرمایه نشان‌دهنده احساس نشاط، شور، شغف و انرژی عاطفی مثبت درونی قابل هدایت و تحول است که با قابلیت تاثیرگذاری بالا سبب بهبود رفتارهای فرد می‌شود (Eyel & Durmaz, 2019). سرمایه عاطفی با تمرکز بر سه مولفه عاطفه مثبت، احساس انرژی و تمایل به شادمانی، حالتی از احساس جوشش، نشاط و انرژی عاطفی درونی برای بهبود قابلیت‌ها، مهارت‌ها و ظرفیت‌ها فراهم می‌آورد (Bodovsky et al., 2022). سرمایه عاطفی از لحاظ ماهیت و محتوا سازه‌ای است که باعث ایجاد بستر لازم برای افزایش درگیری و تعامل کارآمد با محیط اجتماعی، افزایش ظرفیت و توانمندی مهارتی و رفتاری و بهبود وضعیت‌های مرتبط با سلامتی، رفاه و بهزیستی می‌شود (Nordquist & Blix, 2022).

همچنین، نافرمانی مقابله‌ای کودکان می‌تواند سبب افت روابط والد-کودک شود (Zhou et al., 2024). رابطه والد-کودک یک پیوند عاطفی قوی و مهم بین والد و فرزند است که کیفیت این رابطه نقش موثری در رشد و توسعه توانمندی‌های کودکان و شکوفایی استعدادهای آنان دارد (Komanchuk et al., 2023). این رابطه شامل ارزش‌ها، باورها، قاعده‌ها و نگرش‌های والدین درباره نحوه ارتباط با فرزندان است که می‌تواند از یک سو باعث ایجاد آسیب‌های روان‌شناختی در کودکان شود و از سوی دیگر سبب رشد و ارتقای کودکان و اجتناب از آسیب‌های روان‌شناختی گردد (Frankle et al., 2024). رابطه والد-کودک تاثیر عمیقی بر سلامت، بهزیستی و کیفیت زندگی دارد و بر رشد اجتماعی، شناختی و هیجانی کودکان تاثیر می‌گذارد. هر اندازه این رابطه دوستانه‌تر و صمیمی‌تر باشد میزان عشق و امنیت در کودکان بیشتر و میزان وقوع مشکل‌های روانی و رفتاری در کودکان کمتر خواهد شد (Fowler et al., 2022). یک رابطه والد-کودک مطلوب دارای ویژگی‌هایی مانند اعتماد و امنیت، عشق، علاقه و پذیرش بی‌قید و شرط، احترام متقابل، حمایت و راهنمایی، ابراز محبت و صمیمیت، ابراز هیجانی، ثبات شخصیتی و پیش‌بینی‌پذیری رفتاری که به کودکان در کنترل، تنظیم و مدیریت رفتار کمک زیادی می‌کند (Lao, 2025).

به نظر می‌رسد که یکی از روش‌های بهبود ویژگی‌های مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای، روش فرزندپروری التقاطی باشد. فرزندپروری به مجموعه‌ای از رفتارها و برنامه‌های عملی و اجرایی والدین برای رشد، پرورش و هدایت فرزندان در راستای دستیابی به کفایت فردی، خانوادگی و اجتماعی اشاره دارد (Bailey et al., 2024). طیف بسیار متنوعی از شیوه‌های فرزندپروری شامل فرزندپروری مبتنی بر ذهن‌آگاهی (Kargari Sisi, 2024)، فرزندپروری دموکراتیک (Motaghian et al., 2024)، فرزندپروری ترکیبی مدیریت والدینی و ذهن‌آگاهی (Kosari et al., 2023)، فرزندپروری مثبت (Tork Ladani & Aghababaei, 2022)، آموزش مدیریت رفتار والدینی و درمان شناختی و رفتاری برای والدین (Beshkoufeh et al., 2022)، آموزش اصلاح سبک فرزندپروری مبتنی بر تعامل والد-کودک (Malekzadeh et al., 2021) و آموزش مدیریت والدینی (Aeini & Haji Alizadeh,

2020) وجود دارد و در پژوهش حاضر تلاش می‌شود تا شیوه جدیدی از آن تحت عنوان فرزندپروری التقاطی مورد بررسی و آزمون قرار گیرد.

فرزندپروری التقاطی یک رویکرد تربیتی است که در آن والدین از یک سبک فرزندپروری خاص مانند مقتدر، مستبد، سهل‌گیر یا بی‌تفاوت استفاده نمی‌کنند، بلکه بهترین و کارآمدترین راهکارهای هر یک از سبک‌های فرزندپروری را با هم ترکیب و متناسب با هر موقعیت از فرزندپروری مناسب و مطلوب برای آن موقعیت استفاده می‌کنند (Broning & Brandt, 2022). در فرزندپروری التقاطی، والدین به جای پیروی از یک سبک فرزندپروری خاص و ثابت از سبک‌های فرزندپروری متنوع و مناسب با شخصیت فرزندان و موقعیت‌های خاص استفاده می‌کنند تا ضمن توجه به نیازهای فرزندان خود باعث رشد و شکوفایی استعدادها و توانمندی‌های آنان شوند و زمینه را برای بهبود سلامت و بهزیستی آنها فراهم آورند (Whittingham et al., 2022). والدین دارای سبک فرزندپروری التقاطی بر گوش دادن فعال، ابراز آزادانه احساس‌ها و گفتگو و تعامل سازنده میان اعضای خانواده تاکید و تمرکز می‌کنند تا هر کودکی با توجه به ویژگی‌های خاص خود بتواند با محیط خانوادگی و اجتماعی سازگار شود و از خود رفتارهای مطلوب و سازگار نشان دهد (Reiss et al., 2022).

پژوهشی درباره اثربخشی فرزندپروری التقاطی انجام نشده و با اینکه بسته آموزشی آن در پژوهش حاضر طراحی شده، اما پژوهش‌هایی مرتبط با آن انجام که در ادامه تشریح می‌شوند. Kargari Sisi (2024) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسید که مداخله فرزندپروری مبتنی بر ذهن‌آگاهی باعث بهبود سلامت روانی و کاهش علائم اضطرابی و تعارض والد-کودک در مادران شاغل دارای کودکان با اختلال نافرمانی مقابله‌ای شد. نتایج پژوهش De Jong et al (2023) نشان داد که برنامه والدینی خودیاری برای والدین سبب افزایش رضایت والدین دارای فرزند با رفتاری برونی‌شده شد. Kosari et al (2023) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که برنامه ترکیبی آموزش مدیریت والدین و فرزندپروری ذهن‌آگاهانه باعث کاهش تعارض بین والد و کودک، استرس والدگری و مشکلات برونی‌سازی شده کودک در مادران کودکان شد. نتایج پژوهش

Banani et al (2023) حاکی از آن بود که آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد و فرزندپروری مبتنی بر روان‌شناسی مثبت‌نگر باعث بهبود رابطه مادر-کودک در مادران کودکان دارای اختلال نارسایی توجه/ بیش‌فعالی شد. در پژوهشی دیگر Gavita et al (2012) گزارش کردند که برنامه والدینی کوتاه‌مدت شناختی و رفتاری برای رفتارهای برونی‌سازی کودکان تحت مراقبت باعث کاهش پریشانی روان‌شناختی والدین آنان شد.

بررسی‌ها حاکی از آن است که هیچ‌یک از راهبردهای فرزندپروری استفاده‌شده به شکل کامل نیازها و مسائل کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای و مادران آنها را پوشش نمی‌دهد. این عدم پوشش در عمل می‌تواند کارآمدی راهبردهای فرزندپروری مورد استفاده را تا حدی کاهش دهد. بر همین اساس، برخی پژوهش‌ها اشاره داشتند که تلاش برای بسط و گسترش راهبردهای فرزندپروری که بتواند از ظرفیت‌های همزمان راهبردهای مختلف برای کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای و مادران آنها بهره‌بردار، مورد اشاره قرار گرفته است، اما هیچ بسته آموزشی یا پروتکلی در این زمینه طراحی نشده است. نافرمانی مقابله‌ای کودکان می‌تواند سبب افت سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک مادران شود. بنابراین، هدف این مطالعه تعیین اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای بود.

روش‌شناسی

مطالعه حاضر نیمه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری با گروه کنترل بود. جامعه پژوهش همه مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای (به همراه کودکان آنها) مراجعه‌کننده به سه مراکز مشاوره و روان‌درمانی کودک شهر اصفهان در فصل پاییز سال ۱۴۰۳ بودند. از میان اعضای جامعه، تعداد ۴۰ مادر و کودک با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به‌صورت تصادفی در دو گروه مساوی جایگزین شدند.

معیارهای ورود به مطالعه شامل دریافت رضایت‌نامه کتبی از مادران، تشخیص ابتلای فرزندان به نافرمانی مقابله‌ای از طریق مصاحبه تشخیصی طبق معیارهای نسخه پنجم بازنگری شده اختلال‌های روانی انجمن روانشناسی آمریکا، تمایل به شرکت در پژوهش، پذیرش و

پایندی به اصول و قواعد آموزش گروهی، عدم ابتلاء به اختلال‌های روان‌شناختی مزمن، تحت درمان‌ها و آموزش‌های موازی نبودن و معیارهای خروج از مطالعه شامل انصراف از ادامه همکاری و غیبت دو جلسه یا بیشتر از آن بود.

برای انجام این پژوهش پس از هماهنگی‌های لازم اقدام به نمونه‌گیری ۴۰ مادر و کودک شد که با روش تصادفی ساده در دو گروه شامل گروه‌های آزمایش و کنترل جایگزین شدند. گروه آزمایش ۹ جلسه ۷۵ تا ۹۵ دقیقه‌ای با روش فرزندپروری التقاطی آموزش دید و گروه کنترل آموزشی دریافت نکرد. مادران هر دو گروه آزمایش و کنترل در مراحل پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری دو ماهه از نظر سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک ارزیابی شدند.

بسته فرزندپروری التقاطی برای اولین بار توسط پژوهشگران پژوهش حاضر از طریق تحلیل شبکه مضامین قیاسی پیشینه و نظریه‌محور طبق متون فرزندپروری و نافرمانی مقابله‌ای تدوین و روایی محتوایی آن برابر با یک به‌دست آمد. در مرحله بعد فنون آموزش فرزندپروری التقاطی برای هر یک از مضامین از طریق تحلیل محتوای متعارف استخراج و توسط یک پنل تخصصی مشکل از شش متخصص روان‌شناس با بیش از ۱۵ سال سابقه آموزش و درمان طراحی شد. سپس، بسته فرزندپروری التقاطی توسط شش داور متخصص حوزه روان‌شناسی بررسی و پس از اعمال نظرهای آنها ضریب توافق ۰/۹۰۲ به‌دست آمد. خلاصه محتوای جلسات فرزندپروری التقاطی طراحی شده توسط پژوهشگران پژوهش حاضر در جدول ۱ ارائه شد.

جدول ۱. خلاصه محتوای جلسات فرزندپروری التقاطی طراحی شده توسط پژوهشگران پژوهش حاضر

جلسه	محتوا
اول	معارفه، آشنایی و تعیین اهداف عملی و کاربردی دوره، معرفی ساختار کلی دوره آموزشی و هدف‌های آن، آموزش شناخت نافرمانی مقابله‌ای کودکان از نظر نشانه‌ها و علائم، بحث و تبادل نظر گروهی درباره وجود علائم و نشانه‌ها در فرزندان، آموزش نگرستن به نافرمانی مقابله‌ای فرزندان به عنوان فقدان مهارت و ناتوانی کودک و آموزش راهبردهای حل مسئله و چالش با باورها
دوم	مرور تکالیف جلسه قبل و رفع ابهام‌ها و مسائل شرکت کنندگان همراه با ارائه رهنمودهای لازم برای ادامه با رغبت و انگیزه تکالیف در هر جلسه، آموزش راهبرد واکنش همدلانه و آموزش حل مسئله گام‌به‌گام در تعامل مثبت و همدلانه با کودک
سوم	مرور تکالیف جلسه قبل و رفع ابهام‌ها و مسائل شرکت کنندگان و آموزش راهبرد تعیین اهداف رفتاری جزئی در فرآیند فرزندپروری کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای
چهارم	مرور تکالیف جلسه قبل و رفع ابهام‌ها و مسائل شرکت کنندگان و آموزش راهبرد استفاده از تقویت کننده‌های کارآمد در فرآیند فرزندپروری کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای
پنجم	مرور تکالیف جلسه قبل و رفع ابهام‌ها و مسائل شرکت کنندگان، آموزش راهبردهای کنترل و تنظیم هیجان در فرزندپروری کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای و آموزش راهبردهای تشکیل شبکه حمایتی در فرزندپروری کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای
ششم	مرور تکالیف جلسه قبل و رفع ابهام‌ها و مسائل شرکت کنندگان، آموزش نادیده گرفتن رفتارهای منفی و آموزش محروم‌سازی کودک از خواسته‌های خود در اثر نافرمانی مقابله‌ای
هفتم	مرور تکالیف جلسه قبل و رفع ابهام‌ها و مسائل شرکت کنندگان و آموزش تمرکز بر تقویت رفتارهای جایگزین در کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای
هشتم	مرور تکالیف جلسه قبل و رفع ابهام‌ها و مسائل شرکت کنندگان، آموزش راهبرد واکنش تاملی و آموزش راهبرد کنترل رفتار تکانشی
نهم	مرور تکالیف جلسه قبل و رفع ابهام‌ها و مسائل شرکت کنندگان، آموزش راهبرد مبتنی بر حل مسئله در فرزندپروری کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای، جمع‌بندی دوره آموزشی و هماهنگی برای اجرای مرحله پیگیری

در پژوهش حاضر علاوه بر فرم اطلاعات جمعیت‌شناختی از دو ابزار زیر جهت گردآوری داده‌ها استفاده شد.

۱. پرسشنامه سرمایه عاطفی (Affective Capital Questionnaire): پرسشنامه سرمایه عاطفی را Golparvar

(2016) طراحی کرد. این پرسشنامه دارای ۲۰ گویه بود که برای پاسخگویی به هر یک از آنها از طیف پنج درجه‌ای از هرگز با نمره یک تا همیشه با نمره پنج استفاده شد. نمره پرسشنامه سرمایه عاطفی با مجموع نمره گویه‌ها محاسبه می‌شود و بر همین اساس، دامنه نمرات

حاکمی از وجود سه عامل تعارض، نزدیکی و وابستگی بود و پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷۰ گزارش کرد. در ایران، Sadat Hosseini Sohi et al (2024) پایایی مقیاس روابط والد-کودک را با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ گزارش نمودند. در پژوهش حاضر، مقدار پایایی مقیاس روابط والد-کودک از طریق ضریب همبستگی بین گویه‌های آن ۰/۸۶ به دست آمد.

در این مطالعه، داده‌ها با روش‌های تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر و آزمون تعقیبی بونفرونی در نرم‌افزار SPSS-26 در سطح معناداری ۰/۰۵ تحلیل شدند.

یافته‌ها

در این پژوهش، ریزشی در نمونه‌های هیچ‌یک از دو گروه فرزندپروری التقاطی و کنترل اتفاق نیفتاد. نتایج آزمون خی دو برای مقایسه اطلاعات جمعیت‌شناختی گروه‌ها در جدول ۲ قابل مشاهده است.

آن بین ۲۰ تا ۱۰۰ است و نمره بیشتر نشان‌دهنده سرمایه عاطفی بالاتر می‌باشد. سازنده روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج حاکمی از وجود سه عامل عاطفه مثبت، احساس انرژی و شادکامی بود و پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ در چند پژوهش بالاتر از ۰/۷۰ گزارش کرد. در پژوهش حاضر، مقدار پایایی پرسشنامه سرمایه عاطفی از طریق ضریب همبستگی بین گویه‌های آن ۰/۹۵ به دست آمد.

۲. مقیاس روابط والد-کودک (Parent-Child Relationship Scale): مقیاس روابط والد-کودک را Pianta

(1992) طراحی کرد. این مقیاس دارای ۳۳ گویه بود که برای پاسخگویی به هر یک از آنها از طیف پنج درجه‌ای از قطعاً صدق نمی‌کند با نمره یک تا قطعاً صدق می‌کند با نمره پنج استفاده شد. نمره مقیاس روابط والد-کودک با مجموع نمره گویه‌ها محاسبه می‌شود و بر همین اساس، دامنه نمرات آن بین ۳۳ تا ۱۶۵ است و نمره بیشتر نشان‌دهنده روابط والد-کودک مطلوب‌تر می‌باشد. سازنده روایی سازه ابزار را با روش تحلیل عاملی اکتشافی بررسی و نتایج

جدول ۲. نتایج آزمون خی دو برای مقایسه اطلاعات جمعیت‌شناختی گروه‌ها

متغیر و سطوح آن	آزمایش تعداد (درصد)	کنترل تعداد (درصد)	مقدار خی دو (معناداری)
سن مادران			
تا ۴۰ سال	۸ (۴۰)	۷ (۳۵)	۰/۶۵ (P>۰/۰۵)
۴۱ تا ۴۵ سال	۶ (۳۰)	۸ (۴۰)	
بالاتر از ۴۵ سال	۶ (۳۰)	۵ (۲۵)	
تحصیلات مادران			
تا دیپلم	۳ (۱۵)	۳ (۱۵)	۰/۱۰ (P>۰/۰۵)
کاردانی و کارشناسی	۱۱ (۵۵)	۱۲ (۶۰)	
بالاتر از کارشناسی	۶ (۳۰)	۵ (۲۵)	
سن فرزندان			
۷ سال	۴ (۲۰)	۷ (۳۵)	۲/۰۱ (P>۰/۰۵)
۸ سال	۹ (۴۵)	۸ (۴۵)	
۹ سال	۴ (۲۰)	۳ (۱۵)	
۱۰ سال	۲ (۱۰)	۲ (۱۰)	
۱۱ سال	۱ (۵)	۰ (۰)	
تعداد فرزندان			
یک فرزند	۱۹ (۹۵)	۱۸ (۹۰)	۱/۰۳ (P>۰/۰۵)

دو فرزند	۱ (۵)	۱ (۵)
بیشتر از دو فرزند	۰ (۰)	۱ (۵)

طبق نتایج گزارش شده در جدول ۲، گروه‌های فرزندپروری التقاطی و کنترل از نظر سن مادران، تحصیلات مادران، سن فرزندان و تعداد فرزندان تفاوت معناداری نداشتند ($P>0/05$). نتایج میانگین و

انحراف معیار پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک گروه‌ها در جدول ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۳. نتایج میانگین و انحراف معیار پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک گروه‌ها

متغیر	مرحله	فرزندپروری التقاطی		کنترل	
		میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
سرمایه عاطفی	پیش‌آزمون	۳۸/۶۵	۸/۰۹	۳۲/۳۰	۵/۱۵
	پس‌آزمون	۴۴/۷۵	۷/۷۰	۳۲/۱۰	۴/۸۰
	پیگیری	۴۵/۸۵	۷/۴۷	۳۲/۰۵	۴/۲۸
روابط والد-کودک	پیش‌آزمون	۸۳/۵۵	۱۱/۵۵	۸۵/۹۰	۷/۴۰
	پس‌آزمون	۹۱/۲۵	۱۱/۳۸	۸۶/۹۰	۶/۳۶
	پیگیری	۹۲/۹۵	۱۱/۲۴	۸۷/۱۵	۶/۹۵

ماتریس‌های واریانس-کوواریانس بود ($P>0/05$)، اما نتایج آزمون موخلی حاکی از عدم برقراری پیش‌فرض کرویت برای سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک بود ($P<0/05$). بنابراین، باید در تحلیل‌ها از آماره گرینهاوس-گیزر استفاده شود. نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر برای تعیین اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای در جدول ۴ قابل مشاهده است.

طبق نتایج گزارش شده در جدول ۳، میانگین سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک گروه فرزندپروری التقاطی در مقایسه با گروه کنترل از مرحله پیش‌آزمون نسبت به مراحل پس‌آزمون و پیگیری افزایش بیشتری یافته است. پیش از اجرای تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر نتایج آزمون شاپیرو-ویکل حاکی از نرمال بودن سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک در مراحل ارزیابی، نتایج آزمون لوین حاکی از برابری واریانس‌ها و نتایج آزمون ام‌باکس حاکی از برابری

جدول ۴. نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر برای تعیین اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای

منبع اثر	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	معناداری	مجذور سهمی اتا	توان آزمون
سرمایه عاطفی							
زمان	۲۸۰/۷۲	۱/۲۴	۲۲۵/۴۹	۱۰۱/۶۹	۰/۰۰۱	۰/۷۳	۱
تعامل زمان*گروه	۳۲۱/۷۲	۱/۲۴	۲۵۸/۴۲	۱۱۶/۵۴	۰/۰۰۱	۰/۷۵	۱
خطا	۱۰۴/۹۰	۴۷/۳۱	۲/۲۲	-	-	-	-
گروه	۳۵۸۶/۱۳	۱	۳۵۸۶/۱۳	۲۹/۵۲	۰/۰۰۱	۰/۴۴	۱
خطا	۴۶۱۶/۹۰	۳۸	۱۲۱/۵۰	-	-	-	-
روابط والد-فرزند							
زمان	۶۴۵/۳۲	۱/۴۷	۴۳۹/۳۹	۱۵۶/۸۲	۰/۰۰۱	۰/۸۰	۱
تعامل زمان*گروه	۳۷۶/۳۲	۱/۴۷	۲۵۶/۲۳	۹۱/۴۵	۰/۰۰۱	۰/۷۱	۱

خطا	۱۵۶/۳۷	۵۵/۸۱	۲/۸۰	-	-	-	-
گروه	۲۰۰/۲۱	۱	۲۰۰/۲۱	۰/۷۶	۰/۳۹	۰/۰۲	۰/۱۴
خطا	۹۹۶۸/۵۸	۳۸	۲۶۲/۳۳	-	-	-	-

وجود داشت ($P < ۰/۰۰۱$). نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی برای مقایسه اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای بر اساس مراحل ارزیابی در جدول ۵ قابل مشاهده است.

طبق نتایج گزارش شده در جدول ۴، فرزندپروری التقاطی در مقایسه با گروه کنترل باعث افزایش معنادار سرمایه عاطفی شد ($P < ۰/۰۰۱$)، اما اثر معناداری بر روابط والد-کودک نداشت ($P > ۰/۰۵$). همچنین، بین هر دو متغیر از نظر زمان و تعامل زمان و گروه تفاوت معناداری

جدول ۵. نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی برای مقایسه اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای بر اساس مراحل ارزیابی

متغیر	گروه مبنا	گروه مقایسه	تفاوت میانگین‌ها	خطای استاندارد	معناداری
سرمایه عاطفی	پیش آزمون	پس آزمون	-۲/۹۵	۰/۲۳	۰/۰۰۱
	پیش آزمون	پیگیری	-۳/۴۷	۰/۳۵	۰/۰۰۱
	پس آزمون	پیگیری	-۰/۵۲	۰/۱۸	۰/۰۰۱
روابط والد-کودک	پیش آزمون	پس آزمون	-۴/۳۷	۰/۳۴	۰/۰۰۱
	پیش آزمون	پیگیری	-۵/۳۲	۰/۳۸	۰/۰۰۱
	پس آزمون	پیگیری	-۰/۹۵	۰/۲۱	۰/۰۰۱

فرزندپروری مبتنی بر ذهن آگاهی بر بهبود سلامت روانی و کاهش علائم اضطرابی در مادران شاغل دارای کودکان با اختلال نافرمانی مقابله‌ای، [De Jong et al \(2023\)](#) مبنی بر اثربخشی برنامه والدینی خودیاری برای والدین بر افزایش رضایت والدین دارای فرزند با رفتاری برون‌گرا شده شد. [Kosari et al \(2023\)](#) مبنی بر اثربخشی برنامه ترکیبی آموزش مدیریت والدین و فرزندپروری ذهن آگاهانه بر کاهش استرس والدگری و مشکلات برونی‌سازی شده کودک در مادران و [Gavita et al \(2012\)](#) مبنی بر اثربخشی برنامه والدینی کوتاه مدت شناختی و رفتاری برای رفتارهای برونی‌سازی کودکان تحت مراقبت بر کاهش پریشانی روان شناختی والدین همسو بود.

در تشریح و تبیین اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر سرمایه عاطفی می‌توان استنباط کرد گرچه پژوهش‌های قبلی از فرزندپروری به شکلی که در پژوهش حاضر مطرح شده، استفاده نکردند؛ با این حال در این پژوهش‌ها شکل‌هایی از فرزندپروری مورد استفاده قرار گرفته که در تدوین بسته فرزندپروری التقاطی از آنها نیز استفاده شده است. افزون بر آن، با اینکه پژوهش‌های فوق بر سرمایه عاطفی انجام نشدند، اما متغیرهایی مانند سلامت روانی، اضطراب، رضایت والدینی، استرس والدگری، مشکلات برونی‌سازی شده و پریشانی

طبق نتایج گزارش شده در جدول ۵، میزان سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک از مرحله پیش آزمون به مراحل پس آزمون و پیگیری و از مرحله پس آزمون به مرحله پیگیری افزایش معناداری یافته است ($P < ۰/۰۰۱$).

بحث و نتیجه‌گیری

مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای در زندگی دچار مشکل‌ها و چالش‌های زیادی به‌ویژه در زمینه افت سرمایه عاطفی و روابط والد-فرزند می‌شوند. بنابراین، هدف این مطالعه تعیین اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر سرمایه عاطفی و روابط والد-کودک مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای بود.

نتایج این مطالعه نشان داد که فرزندپروری التقاطی در مقایسه با گروه کنترل باعث افزایش معنادار سرمایه عاطفی شد و میزان سرمایه عاطفی و از مرحله پیش آزمون به مراحل پس آزمون و پیگیری و از مرحله پس آزمون به مرحله پیگیری افزایش معناداری یافت. با اینکه پژوهشی درباره اثربخشی فرزندپروری التقاطی یافت نشد و پژوهشی اثر آن را بر سرمایه عاطفی بررسی نکرد، اما این نتیجه از جهاتی با نتایج پژوهش‌های [Kargari Sisi \(2024\)](#) مبنی بر اثربخشی مداخله

روان‌شناختی را بررسی کردند که هم به لحاظ نظری و هم به لحاظ پژوهشی با سرمایه عاطفی ارتباط دارند. بنابراین، برای اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر افزایش سرمایه عاطفی می‌توان گفت که این روش مداخله بر پنج بعد ارتقای توانمندی حل مسئله مشترک، ارتقای تعامل والد-فرزند، ارتقای مدیریت والدینی، تثبیت والدگری مثبت و ارتقای حمایت هیجانی و اجتماعی در فرآیند فرزندپروری تمرکز دارد. اگرچه به لحاظ نظری و عملی آموزش همه پنج بعد می‌تواند بر افزایش سرمایه عاطفی مادران نقش داشته باشد، با این حال آموزش ارتقای مدیریت والدینی ارتقای حمایت هیجانی و اجتماعی به شکل بارزتری امکان افزایش سرمایه عاطفی را فراهم می‌آورد. در ارتقای مدیریتی والدینی، والدین مهارت‌هایی مانند نظارت، رصد، تنظیم و کنترل و هدایت واکنش‌های خود را در اصلاح و تغییر رفتارهای نافرمان و مقابله‌جویانه فرزندان یاد می‌گیرند و این مهارت می‌تواند سبب ایجاد تغییرهای مهمی در رفتارهای کودکان شود. این تغییرها، موفقیت ادراک‌شده والدین را نسبت به زمان قبل از استفاده از این مهارت‌ها افزایش می‌دهد و این احساس موفقیت اولین سازوکاری است که سبب اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر سرمایه عاطفی مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای می‌گردد. سازوکار دیگری که سبب اثربخشی این روش مداخله بر سرمایه عاطفی می‌شود این است که فرزندپروری التقاطی به رفع نگرانی‌ها و کسب آرامش نسبی درباره سرنوشت و آینده فرزندان کمک می‌کند. واقعیت این است که کودکان نافرمان فراتر از چالش‌ها و مسائلی که برای والدین و به‌ویژه مادران ایجاد می‌کنند، سبب نگرانی مادران درباره آینده سرنوشت آنها می‌شود. هنگامی که مادران در نتیجه مداخله با روش فرزندپروری التقاطی تغییرهای محسوس و عینی را در رفتار کودکان خود می‌بینند از نگرانی و اضطراب آنها نسبت به آینده کودکان کاسته می‌شود و همین امر سبب افزایش سرمایه عاطفی مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای می‌گردد.

دیگر نتایج نشان داد که فرزندپروری التقاطی اثر معناداری بر افزایش روابط والد-کودک نداشت، اما میزان روابط والد-کودک از مرحله پیش‌آزمون به مراحل پس‌آزمون و پیگیری و از مرحله پس‌آزمون به مرحله پیگیری افزایش معناداری یافت. با اینکه پژوهشی درباره اثربخشی فرزندپروری التقاطی یافت نشد، اما این نتیجه از

جهاتی با نتایج پژوهش‌های Kargari Sisi (2024) مبنی بر اثربخشی مداخله فرزندپروری مبتنی بر ذهن‌آگاهی بر کاهش تعارض والد-کودک در مادران شاغل دارای کودکان با اختلال نافرمانی مقابله‌ای، Kosari et al (2023) مبنی بر اثربخشی برنامه ترکیبی آموزش مدیریت والدین و فرزندپروری ذهن‌آگاهانه بر کاهش تعارض بین والد و کودک در مادران و Banani et al (2023) مبنی بر اثربخشی آموزش فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد و فرزندپروری مبتنی بر روان‌شناسی مثبت‌نگر بر بهبود رابطه مادر-کودک در مادران کودکان دارای اختلال نارسایی توجه/بیش‌فعالی ناهمسو بود.

در تشریح و تبیین عدم اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر روابط والد-کودک می‌توان استنباط کرد با توجه به جستجوهای فراوان پژوهشی که اثربخشی فرزندپروری مبتنی بر پذیرش و تعهد و فرزندپروری طرحواره‌محور یا ترکیب آنها را بر روابط والد-کودک بررسی کرده باشد، یافت نشد. بنابراین، با توجه به ماهیت پیچیده و چندبعدی روابط والد-فرزند نیاز به بررسی‌ها و پژوهش‌های بیشتری دارد. همچنین، از بعد تبیینی می‌توان گفت که در بسته طراحی‌شده در پژوهش حاضر فقط یک جلسه به بعد آموزش تعامل کارآمد والد-فرزند پرداخته و همین دلیل احتمالی اثربخشی آن روابط والد-فرزند با اینکه افزایش یافته، معنادار نیست. این مسئله حاکی از آن است که فرزندپروری التقاطی باعث افزایش روابط والد-فرزند شده، اما این افزایش به لحاظ آماری معنادار نمی‌باشد. این مسئله تا حد زیادی می‌تواند به بالا بودن سطح خطای استاندارد، حجم نمونه و میزان اثربخشی فرزندپروری التقاطی مربوط باشد. این مطلب بدین معنا است که در درجه اول برای تصمیم‌گیری درباره اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر روابط والد-کودک نیاز است که حجم نمونه افزایش یابد تا از این طریق احتمال بروز تفاوت معنادار با توجه به اختلاف نمره گروه‌های آزمایش و کنترل افزایش یابد.

از محدودیت‌های رایج می‌توان به محدود شدن نمونه پژوهش به مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای (به همراه کودکان آنها) مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و روان‌درمانی کودک شهر اصفهان و استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، حجم نمونه نسبتاً اندک در گروه‌ها و ابزارهای خودگزارشی اشاره کرد. محدودیت دیگر عدم یافتن پیشینه پژوهشی درباره فرزندپروری التقاطی و عدم وجود

- Child Health Care*, 28(2), 429-450.
<https://doi.org/10.1177/13674935221116696>
- Banani, M., Amini, N., Borjali, M., & Keykhosravi, M. (2023). Comparison of the effectiveness of parenting education based on acceptance and commitment and parenting based on positive psychology on the mother-child relationship in mothers of children with attention deficit / hyperactivity disorder. *Journal of Culture of Counseling and Psychotherapy*, 14(56), 169-203.
<https://doi.org/10.22054/qccpc.2023.68263.2956>
- Beshkoufeh, M., Gholamzadeh Jafreh, M., & Sodani, M. (2022). The effectiveness of "behavior management training" and "cognitive-behavioral therapy" for mothers on oppositional defiant and social adjustment of their teenage children. *Iranian Journal of Psychiatric Nursing*, 10(2), 25-36.
<http://dx.doi.org/https://doi.org/10.22034/IJPN.10.2.25>
- Bodovski, K., Lee, Y., Ahn, J. B., & Hu, H. (2022). Emotional capital, student's behavior and educational inequality. *International Studies in Sociology of Education*, 31(4), 467-489.
<https://doi.org/10.1080/09620214.2021.1997350>
- Broning, S., & Brandt, M. (2022). Mindful parenting: mindfulness in the parent-child relationship. *Zeitschrift fur Kinder und Jugendpsychiatrie und Psychotherapie*, 50(5), 395-406.
<https://doi.org/10.1024/1422-4917/a000853>
- De Jong, S. R. C., Vanden Hoofdakker, B. J., Vander Veen-Mulders, L., Veenman, B., Twisk, J. W. R., Oosterlaan, J., & Luman, M. (2023). The efficacy of a self-help parenting program for parents of children with externalizing behavior: A randomized controlled trial. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 32(10), 2031-2042.
<https://doi.org/10.1007/s00787-022-02028-0>
- Eyel, C. S., & Durmaz, I. B. V. (2019). The effect of emotional capital on individual innovativeness: A research on Bahcesehir University business administration undergraduate students. *Procedia Computer Science*, 158, 680-687.
<https://doi.org/10.1016/j.procs.2019.09.103>
- Fowler, C., Rossiter, C., Power, T., Dawson, A., Jackson, D., & Roche, M. A. (2022). Maternal incarceration: Impact on parent-child relationships. *Journal of Children Health Care*, 26(1), 82-95.
<https://doi.org/10.1177/13674935211000882>
- Frankel, L. A., Sampige, R., Pfeffer, K., & Zopatti, K. L. (2024). Depression during the postpartum period and impacts on parent-child relationships: A narrative review. *The Journal of Genetic Psychology*, 185(2), 146-154.
<https://doi.org/10.1080/00221325.2023.2276264>
- Gavita, O. A., David, D., Bujoreanu, S., Tiba, A., & Ionuțiu, D. R. (2012). The efficacy of a short cognitive-behavioral parent program in the treatment of externalizing behavior disorders in Romanian foster care children: Building parental

پژوهشی که اثربخشی آن را بر سرمایه عاطفی و روابط والد-فرزند بررسی کرده باشد. بنابراین، انجام پژوهش‌های بیشتر درباره اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر روابط والد-فرزند و سایر متغیرها، افزایش حجم نمونه در گروه‌ها و استفاده از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی و ابزارهای دیگر گزارش‌دهی پیشنهاد می‌شود. طبق یافته‌های این مطالعه یعنی اثربخشی فرزندپروری التقاطی بر افزایش سرمایه عاطفی، روش فرزندپروری التقاطی می‌تواند به عنوان یک روش موثر در کنار سایر روش‌های آموزشی برای بهبود سرمایه عاطفی مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای مورد استفاده قرار گیرد. در نتیجه، با توجه به نقشی که سرمایه عاطفی برای ارتقای توانمندی‌های مرتبط با سلامت و بهزیستی مادران کودکان دارای نافرمانی مقابله‌ای دارد، پیشنهاد می‌شود که این روش مداخله به عنوان راهبردی موثر برای ارتقای توان عاطفی و روانی مادران گروه‌های آسیب‌پذیر در مراکز درمانی و مشاوره روان‌شناختی مورد استفاده قرار گیرد.

تعارض منافع

بر حسب اعلام نویسندگان هیچ گونه تضاد منافی بین نویسندگان مطالعه حاضر وجود ندارد.

حامی مالی

این پژوهش با هزینه شخصی نگارندگان انجام شده است.

ملاحظات اخلاقی

در این مقاله برگرفته از رساله دکتری رشته روانشناسی نکات اخلاقی رعایت شد.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان این مقاله با یکدیگر مشارکت داشتند.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران مطالعه حاضر از کلیه شرکت‌کنندگان در مطالعه حاضر و کسانی که در انجام این پژوهش کمکی کردند، تشکر و قدردانی می‌کنند.

References

- Aeini, B., & Haji Alizadeh, K. (2020). Comparison of the effect of parent management training and play therapy on anxiety and social problems of children with oppositional defiant disorder. *Journal of Ilam University of Medical Sciences*, 28(5), 64-75.
<http://dx.doi.org/10.29252/sjimu.28.5.64>
- Bailey, S., Hurley, J., Plummer, K., & Hutchinson, M. (2024). Parenting interventions targeting early parenting difficulty: A scoping review. *Journal of*

- training program on social interest and symptoms of oppositional defiant disorder in children. *Middle Eastern Journal of Disability Studies*, 14(10), 1-13. <https://jdisabilstud.org/article-1-3344-en.html>
- Nordquist, C. Y., & Blix, S. B. (2022). Emotional capital and its uses in Lithuanian middle-class fathers' narratives. *Frontiers in Sociology*, 7(1078813), 1-12. <https://doi.org/10.3389/fsoc.2022.1078813>
- Pianta, R. C. (1992). Child-parent relationship scale. *New Directions for Child Development*, 57, 1-2. <https://www.bristol.ac.uk/media-library/sites/sps/documents/c-change/cprs.pdf>
- Reiss, D., Ganiban, J. M., Leve, L. D., Neiderhiser, J. M., Shaw, D. S., & Natsuaki, M. N. (2022). Parenting in the context of the child: Genetic and social processes. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 87(1-3), 7-188. <https://doi.org/10.1111/mono.12460>
- Sadat Hosseini Sohi, M., Dortaj, F., & Ebrahimi Qhavam, S. (2024). The effectiveness of mindfulness-based parenting education program on quality of parent-child relationships and parenting stress of parents of preschool children in Tehran. *Journal of School Psychology and Institutions*, 13(2), 71-86. <https://doi.org/10.22098/jsp.2024.13420.5639>
- Sharifi Esfahani, M., Farahbakhsh, K., Esmaeili, M., Salimi Bajestani, H., & Asgari, M. (2020). Contributing factors of oppositional defiant disorder: Qualitative research. *Journal of Psychological Science*. 19(94), 1281-1290. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17357462.1399.19.9.4.13.7>
- Tork Ladani, S., & Aghababaei, S. (2022). The effectiveness of positive parenting training on parent-child interaction and children's behavioral problems with externalized problems. *Journal of Exceptional Children*, 22(3), 123-132. <https://joec.ir/article-1-1500-en.html>
- Whittingham, K., Sheffield, J., Mak, C., Wright, A., & Boys, R. N. (2022). Parenting acceptance and commitment therapy: An RCT of an online course with families of children with CP. *Behaviour Research and Therapy*, 155, 104129. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2022.104129>
- Yang, Sh., Shu, D., & Yin, H. (2022). The bright side of dark emotions: Exploring EFL teachers' emotions, emotional capital, and engagement in curriculum implementation. *Teaching and Teacher Education*, 117, 103811. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103811>
- Zhou, H., Han, F., Chen, R., Huang, J., Chen, J., & Lin, X. (2024). Estimating the heterogeneous causal effects of parent-child relationships among Chinese children with oppositional defiant symptoms: A machine learning approach. *Behavioral Sciences*, 14(504), 1-20. <https://doi.org/10.3390/bs14060504>
- emotion-regulation through unconditional self- and child-acceptance strategies. *Children and Youth Services Review*, 34(7), 1290-1297. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2012.03.001>
- Golparvar, M. (2016). *Affective capital: Functions and essentials*. Tehran: Jangle Publication. <https://roshdpres.ir/product/%D8%B3%D8%B1%D9%85%D8%A7%DB%8C%D9%87-%D8%B9%D8%A7%D8%B7%D9%81%DB%8C/>
- Jungersen, C. M., & Lonigan, C. J. (2024). Dimensionality of oppositional defiant disorder symptoms across elementary-school grades. *Child Psychiatry and Human Development*, 55(4), 1103-1114. <https://doi.org/10.1007/s10578-022-01474-w>
- Kargari Sisi, N. (2024). Investigating the effectiveness of parenting intervention based on mindfulness on mental health and anxiety symptoms of mothers and parent-child conflict in working mothers with children with oppositional defiant disorder. *Journal of Psychological Dynamics in Mood Disorders*, 2(4), 115-126. <https://doi.org/10.61838/kman.pdmd.2.4.12>
- Kaur, M., Floyd, A., & Balta, A. M. (2022). Oppositional defiant disorder: Evidence-based review of behavioral treatment programs. *Annals of Clinical Psychiatry*, 34(1), 44-58. <https://doi.org/10.12788/acp.0056>
- Komanchuk, J., Toews, A. J., Marshall, S., Mackay, L. J., Hayden, L. A., Cameron, J. L., & et al. (2023). Impacts of parental technofence on parent-child relationships and child health and developmental outcomes: A scoping review. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 26(8), 579-603. <https://doi.org/10.1089/cyber.2022.0278>
- Kosari, F., Sabahi, P., & Makvand Hosseini, Sh. (2023). The effectiveness of combined program of parent management training and mindful parenting on parental stress, parent-child relationship and child's externalizing problems. *Applied Psychology*, 17(2), 115-139. <https://doi.org/10.48308/apsy.2023.229340.1409>
- Lao, Y. (2025). The effect of peers' parent-child relationships on student academic performance. *Acta Psychologica*, 257, 105083. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2025.105083>
- Lopez, J. D., Daniels, W., & Joshi, S. V. (2024). Oppositional defiant disorder: Clinical considerations and when to worry. *Pediatrics in Review*, 45(3), 132-142. <https://doi.org/10.1542/pir.2022-005922>
- Malekzadeh, H., Deyreh, E., Amini, N., & Narimani, M. The effectiveness of group education to improve parenting style to mothers on symptoms of oppositional defiant disorder in students. *Journal of School Psychology and Institutions*, 10(2), 138-154. <https://doi.org/10.22098/jsp.2021.1187>
- Motaghian, A., Poushaneh, K., Alizadeh, H., & Tajali, P. (2024). Effectiveness of democratic parenting